

LA NOVENA BEETHOVEN

Diumenge 28 de maig - 19h

PROGRAMA

Durada aproximada: **90 minuts**

CAROLINE SHAW (1982)

Music in common time

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

Sinfonia núm. 9, en Re menor, op. 125, "Coral"

- I. Allegro ma non troppo, un poco maestoso
- II. Scherzo. Molto vivace
- III. Adagio molto e cantabile
- IV. Finale. Presto. Allegro assai

María Hinojosa soprano

Marta Valero mezzosoprano

Joan Francesc Folzós tenor

Guillem Batllori baríton

Orfeó Català

(Pablo Larraz, director)

Marzena Diakun directora

Orquestra Simfònica del Vallès

FORMACIÓ ORQUESTRAL

Director titular Xavier Puig

Responsable de programació Jordi Cos

Concertino Marta Cardona

Concertino associat Javier Mateos

Violins 1rs Maria Gonzalez*, Canòlich Prats**, Jose David Fuenmayor, Irina Galstian, Joaquim Giménez, Helena Muñoz, Pamela Muñoz, Narcís Palomera i Laia Pujolassos

Violins 2ns Giovanni Giri*, Gala Cebotari**, Xavier Buira, Pau Fogàs, Carles Planas, Xavier Riba, Marta Rosselló, Ines Sanchis i Siyi Xia

Violes Miquel Córdoba*, Javier Garcia**, Patricia Torres, Lluís Cabal, Cristina Izcue, Josep Bosch, Jordi Cos i Lynn Barton

Violoncels Romain Boyer*, Adrià Cano**, Montserrat Biosca, Maria de Palol, Joan Palet, Joan Esplugas i Noemi Pasquina

Contrabaixos Joan Cantalops*, Felipe Contreras**, Tomàs Almirall, Pietro Marmora i Manel Ortega

Flautes Isabel Moreno*, Elisabet Franc** i Serverine Rospocher

Oboès Enric Tudela* i Efrain Felipe**

Clarinetes Jose Maria Martínez* i Abel Batlles**

Fagots Pau Solà*, Antonio Abad** i Ariane Pérez

Trompes Carles Lizondo*, Paula Criado** Marc Anguera i Carles Domingo

Trompetes Carlos Megías* i Àlex Baiget**

Trombons Jordi Riera*, Sergi Alonso* i Alberto Poggialini**

Tuba Juan Bautista Domenech*

Timbales Marc Cabero*

Percussió Francisco Jose Sanchez*, Dani Guisado i David Negrié

* Solista ** Assistent solista

IMMORTALITAT D'UNA OBRA SOBREHUMANA

Jacobo Zabalo, doctor en Humanitats

Més de deu anys separen la *Vuitena simfonia* de la *Novena*, estrenada el 7 de maig de 1824 a Viena, amb un Ludwig van Beethoven condemnat a la sordesa absoluta en la posició de director. Durant aquell lapse, Beethoven s'havia centrat en la creació d'una obra orquestral amb cor. Nombrosos esbossos en mostren els progressos, però l'obra seria completada amb un projecte diferent, ideal temps enrere. En una data tan remota com el 1793, Beethoven va pensar a compondre una obertura que inclogués l'*Ode an die Freude* —'Cant de joia', en la traducció de Joan Maragall—, publicada per Friedrich Schiller el 1786. Però només després de fer moltes proves i de concebre un quart moviment purament instrumental, el geni de Bonn va decidir adaptar el text per a cor i solistes a la secció de clausura de l'última simfonia que acabà en vida, que va esdevenir el segell característic d'una obra poderosa des del principi fins a la fi i paradigmàticament romàntica. E. T. A. Hoffmann, present a l'estrena d'algunes de les simfonies del compositor, va assenyalar el 1810 que aquestes obres "posen en marxa la maquinària de la sorpresa, la por, el terror, el patiment, i desperten un anheli infinit, cosa que es correspon amb l'essència del romanticisme". Al segle següent, Theodor W. Adorno especulà a propòsit de la vigència de la música de Beethoven, tot dient que "no ha estat realitzada per a la realitat". Una expressió enigmàtica però reveladora, amb què se'n trasllada el seu caràcter intempestiu, la no-coincidència entre el món intern i extern que desperta aquell neig espiritual.

Segons el parer de l'esmentat musicòleg —músic, ell mateix, deixeble d'Alban Berg—, en el primer moviment de la *Novena* es pot percebre la "immanència de la transcendència". La música "es redueix a pur esdevenir": representació del canvi desplegada dialècticament, obre les portes a l'imprevist des d'una llegenda ineluctable, que és viciosa a l'obra *fatum* o "destí". Després d'una introducció lenta, l'*Allegro ma non troppo, un poco maestoso* destaca per un tema d'un dramatismes acusat, pensat per sacsejar l'oïent. El caràcter majestàtic no ofereix confort ni consol, sinó que aviva el desconcert. Il·lumina amb intermitència trasbalsadora —a càpia de llampes— la falla o l'abisme, l'esquerda sobre la qual es fonamenta tota empresa heroica. Wagner va entendre programàticament aquest moviment com "la batalla d'una ànima que cerca l'alegria enfrontada a un poder hostil". L'*Scherzo* subseqüent —situat inusualment en segona posició— aprofundeix en l'aspecte agònic amb la determinació d'un ritme incisiu i de tensió creixent, que trobarà un moment de recés contemplatiu en l'*Adagio molto i cantabile*. Moviment d'atemporalitat balsàmica, avança en la forma d'un himne redemptor, promovent associacions entre instruments de fusta que recorden al món de la *Sisena*. Irompra a cop de timbal i des de l'agitació més explícita el record de l'escissió —la ferida originària, amb què tot ésser humà està marcat— en el *Finale. Presto. Allegro assai*, primer instrumentalment, després amb la intervenció del baix, la primera del qual sol·licita la finalització dels registres sinistres —*O Freunde, nicht diese Töne!*— i dona pas a la intervenció de solistes vocals i cor.

El poema de Schiller convida a l'agermanament entre éssers humans, reunits en el "món sencer" (ganzen Welt) per l'experiència de l'afecte exultant. L'alegria, "espurna divina" (*Götterfunken*), ens emparenta amb els "genis celestials" (*selig*) i el "hiperúnic" dels admiradors més cèlebres de l'autor de l'*Oda*, Friedrich Hölderlin. Davant d'un desplegament de mitjans sonors i textuais completament inaudits, que inspirarà generacions de músics fins a l'actualitat —entre els quals Caroline Shaw, autora de *Music in common time*, estrenada el 2014—, no costa imaginar la perplexitat del públic assistent. Amb tot, la gratitud resultant de l'experiència oficiada per Beethoven no va poder ser completament assumida per ell, condemnat com el personatge de Hölderlin a una posició intermèdia: aliè a la plenitud sense fatigues dels immortals i a l'aplaudiment inconstant dels homes, d'un silenci pertorbador en aquella ocasió. Victor Hugo referí la condició somàtica de Beethoven com un tret d'excel·lència espiritual, en manifestar que "sentia l'infinit". La seva "música estranya" alhora possibilita una victòria sobre la dimensió merament física, com assenyala, ja al segle XX, Romain Rolland tot abundant en la mistificació. La capacitat creadora de Beethoven, sobrehumana, hauria estat responsable de la desconnexió sensorial del món, en "aproximar-se més a la divinitat que a altres homes, i des d'allà difondre els raigs de la divinitat sobre el gènere humà".

ORFEÓ CATALÀ

És un dels cors amateurs de referència del país. Amb més de 125 anys d'història, va ser fundat el 1891 per Lluís Millet i Amadeu Vives per difondre el re-pertori coral català i universal amb la màxima excel·lència artística. Actualment Pablo Larraz és el director, Montse Meneses és la subdirectora i Pau Casan és el pianista. Simon Halsey continua vinculat al cor com a principal director convidat i ambaixador dels cors del Palau. L'Orfeó Català té la seu al Palau de la Música Catalana, declarat Patrimoni Mundial per la UNESCO. Ha interpretat les obres corals més representatives i primeres audicions al nos-tre país de la *Missa en Si menor* de Bach o Les estacions de Haydn. Ha estat dirigit per primeres batutes nacionals: R. Strauss, P. Casals, Z. Rattelle, M. Rostropóvitx, L. Maazel, D. Barenboim, S. Rattle i G. Dudamel, entre d'altres. Ha debutat a la Konzerthaus de Viena i a la Sala Gulbenkian de Lisboa i ha fet una gira per Itàlia amb la Mahler Chamber Orchestra, dirigits per D. Gatti. A Londres ha actuat al Royal Festival Hall (2015) i al Royal Albert Hall als Proms de la BBC en diverses edicions, dirigits sempre per S. Rattle. Ha fet gires per la Xina (2018) i per Europa, amb G. Dudamel (2019) i G. Gimeno (2021) a París i Luxemburg. D'entre els projectes del cor d'aquesta temporada 2022-23, cal destacar la gira amb l'Orquestra Filharmònica de Berlín (abril-maig del 2023), dirigida per Kirill Petrenko, a Berlín (Berliner Philharmonie), Barcelona (Sagra-da Família) i Madrid (Teatro Real), amb un programa dedicat a W. A. Mozart; i les actuacions al Palau de la Música Catalana amb l'Orquestra Simfònica de Bamberg, dirigida per Jakub Hrůša, interpretant la Berliner Messe d'Arvo Pärt; amb l'Orquestra Simfònica del Vallès, dirigida per Marzena Diakun, interpretant *Music in common time* de Caroline Shaw, i amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC), amb l'estrena absoluta d'una obra per a cor sol de Jörg Widmann, que dirigirà el mateix compositor. L'Orfeó Català rep el suport de *mesoestetic*®.

MARZENA DIAKUN directora

Marzena Diakun (Polònia, 1981) és directora artística i titular de l'Orquestra i Cor de la Comunitat de Madrid des del setembre del 2021. És una destacada directora d'orquestra que ha obtingut premis internacionals i ha col·laborat amb l'Orquestra Filharmònica de Radio France, amb qui manté una relació regular. És coneguda per la seva dedicació a la música contemporània i ha estrenat diverses obres. El 2015 va rebre una beca de direcció de l'Orquestra Simfònica de Boston i la beca Taki Concordia de Marin Alsop. Ha estat re-coneguda amb guardons com el segon premi en el Certamen Primavera de Directors de Praga i la Batuta de Plata al Certamen Internacional Fitel-berg per a Directors de Polònia. Diakun és una defensora apassionada de la música polonesa i ha enregistrat diverses obres de compositors polonesos. També ha estat professora de direcció a l'Acadèmia de Música Karol Lipiński de Breslau des del 2013. El seu calendari de compromisos inclou col·laboracions amb importants orquestres com l'Orquestra de la Suïssa Francòfona de Ginebra, l'Orquestra Nacional de la BBC de Gal·les, les orquestres nacionals de Metz i de Bordeus, l'Orquestra Padeloup de França, la Filharmònica del Nord-oest d'Alemanya de Herford i les filharmòniques de Bremen i de Stuttgart. La seva versatilitat com a directora d'orquestra i el seu compromís amb la música contemporània la converteixen en una figura destacada del món de la música clàssica. Amb la seva passió, talent i dedicació, Marzena Diakun segueix guanyant elogis i creant experiències musicals inoblidables.

ORQUESTRA SIMFÒNICA DEL VALLÈS

Va néixer el 1987 en el si de l'Associació d'Amics de l'Òpera de Sabadell i molt aviat s'estructurà com una societat anònima laboral, en què els treballadors en són alhora els propietaris. La seva activitat se centra a la ciutat de Sabadell, amb una temporada pròpia i com a orquestra del circuit Òpera a Catalunya, i al Palau de la Música Catalana, amb el cicle de concerts Simfònics al Palau. N'han estat directors titulars Albert Argudo, Jordi Mora, Salvador Brotons, Edmon Colomer, David Giménez Carreras, Rubén Gimeno i James Ross. Des del setembre del 2018 ho és Xavier Puig. Ha rebut el Premi Nacional de Música 1992, atorgat per la Generalitat de Catalunya, i la Medalla d'Honor 2012 de la ciutat de Sabadell.

Patrocinadors i col·laboradors principals de l'OSV

Media partners

L'OSV forma part de

Finançat per

PROPER ESPECTACLE

ENTRADES EXHAURIDES

Diumenge 18 de juny - 19h

MÚSIQUES PER A UN NOU MÓN

ORQUESTRA SIMFÒNICA DEL GRAN TEATRE DEL LICEU
& SILVIA PÉREZ CRUZ

tasantcugat.cat | 93 589 12 68

